

ישנה גם הוראה באופן קיום המצוות - שאין לחפש נסים כדי "להקל" על קיום המצוה, ושקיום המצוה צריך להיות מלוכש בדרכי הטבע, ולעשות מהטבע כלי לאלקות.

* * *

יג. בשבת⁶⁹ פרשת וירא תרצ"ג, סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁰, שכאשר אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נשמתו-עדן היה ילד בן ארבע או חמש שנים

- ההכרח לכך שלא היה יותר מגיל חמש, הוא מזה שאדמו"ר נשמתו-עדן נולד בכ' מרחשוון, שנת כתר"א⁷¹, וה'צמח-צדק' נסתלק ב"ג ניסן תרכ"ו; וההכרח שהיה כבר בן ארבע, הוא מזה שנכנס ל"חדר" בהיותו בן שלש ומחצה⁷² -

בשבת-קודש פרשת וירא, שהיה אז ביום הולדתו כ' מרחשוון, או השבת שלפני יום ההולדת, הכניסתו אמו הרבנית רבקה אל ה'צמח צדק' לקבל הברכה. כשנכנס אל ה'צמח צדק', פרץ בבכי. שאלו ה'צמח צדק' למה הוא בוכה. וענה, שלמד ב"חדר"

- מזה רואים שכבר למד אז ב"חדר" לא רק "עברי" או סידור, אלא גם חומש - שהקב"ה נתגלה לאברהם אבינו, ואילו אלינו אינו מתגלה, ועל כך הוא בוכה. וענה ה'צמח צדק': כשיהודי בן תשעים ותשע שנה, מחליט, שעליו למול את עצמו, אזי ראוי הוא לכך שהקב"ה יתגלה אליו. ועוד נוסח: כשיהודי צדיק בן תשעים ותשע שנה וכו' (כנ"ל בנוסח הראשון).

והסביר אז כ"ק מו"ח אדמו"ר כיצד היתה אפשרות לשתי נוסחאות - כיון שאדמו"ר נשמתו-עדן עצמו לא זכר זאת (כאמור, שהיה אז ילד קטן), והנוסחאות באות מפי המספרים.

יד. כללות ההוראה ממאמר זה של ה'צמח צדק' - לפי ב' הנוסחאות - היא⁷³:

אפילו יהודי בן תשעים ותשע, היינו, שבמשך תשעים ותשע שנה עבד עבודתו - לא רק שעל-פי ה"לוח" הוא בגיל תשעים ותשע, אלא כמו שכתוב⁷⁴ באברהם שהיה "בא בימים", שהיו אצלו "יומין שלמין", אף-על-פי-כן, כיון שהוא רק בן תשעים ותשע, היינו, שאוחז (בדרגא אחת) למטה מ"בן מאה" - עליו "למול" את עצמו, היינו, להבטיח את עצמו מפני כיסוי והעלם העולם.

- רק על "בן מאה" נאמר⁷⁵ "כאילו מת ועבר ובטל מן העולם", שהעולם אינו מסתיר עליו; אבל כשנמצאים - אפילו במדריגה אחת בלבד - למטה מ"בן מאה", אזי צריך להבטיח את עצמו מפני העלם העולם.

טו. מצות מילה נפעלה על-ידי אברהם. אדם הראשון נצטוו על שש מצוות; לנח נוספה מצוה שביעית; ואילו אברהם אבינו פעל גם את מצות מילה⁷⁶. זאת אומרת, שמצות מילה היתה עיקר ענינו של אברהם.

ומזה מובן בנוגע להחלטת אברהם בהיותו בן תשעים ותשע שצריך למול את עצמו, שאין הכוונה שהחליט שצריך להוסיף עוד "משהו" על עבודתו הקודמת, אלא ההחלטה היא - שלאחרי כל עבודתו, חסר אצלו עדיין עיקר ענינו.

ובפרט לפי מה שנתבאר לעיל⁷⁷, שמצות מילה היתה הכנה למתן תורה, ומצוה זו חיברה את כל שאר המצוות שקיים אברהם עם המצוות שלאחרי מתן-תורה, שה"מעשה אבות" יהיה "סימן לבנים". ונמצא,

(74) חיי שרה כד, א. זח"א רכד, א. תו"א טז, א. עט, ב.
 (75) אבות ספ"ה. וראה שיחת ש"פ לך סט"ו (תורת מנחם - התוועדיות חמ"א ע' 225). וש"נ.
 (76) רמב"ם ה' מלכים פ"ט ה"א.
 (77) ס"ו.

(69) שיחה זו נדפסה לאח"כ גם בלקו"ש ח"ה ע' 86 ואילך.
 (70) נדפס (בקצרה) ב"היום יום" ט חשון. וראה תורת מנחם - רשימת היומן ע' רעו. וש"נ.
 (71) לשון ה'צ"צ ("היום יום" כ חשון).
 (72) ראה לקו"ש שם הערה 4.
 (73) ראה גם בשיחות שנשמנו ברשימת היומן שם.